

Protocol sociale veiligheid

SBO De Vijfkamp

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Het Anti- Pestprotocol (protocol sociale veiligheid).....	3
2.1. De Vijfkamp preventief en curatief.....	3
2.2. Regels en Afspraken	5
2.3. De Vijfkamp en interventies.....	5
3. Plagen of pesten?	6
3.1. Actie	7
4. Vijfsporenaanpak.....	8
5. Maatregelen.....	11
6. Tips.....	12
7. Protocol (on)gewenst gedrag	13
8. Links en tips	13
9. Bijlage 1: Pesten: Waar kan ik terecht?.....	14
10. Bijlage 2: De huisregels/ schoolafspraken.....	15
11. Bijlage 3: Werkmodel/ vijfsporenaanpak SBO De Vijfkamp	16

1. Inleiding

SBO De Vijfkamp werkt met de methode PAD. Het Programma Alternatieve Denk strategieën (PAD) is een universeel preventieprogramma waarmee scholen (regulier en speciaal basisonderwijs en scholen voor speciaal onderwijs binnen een Regionaal Expertise Centrum) de sociaal-emotionele competenties van hun leerlingen (4-12 jaar) kunnen vergroten om zo gedragsproblemen te voorkomen.

Het programma PAD wordt beoordeeld als een veelbelovend programma dat mogelijk preventief werkt inzake pesten.¹ Later onderzoek laat geen effect zien voor pesten (gepest worden of pesten). Mits ingebed in een school breed antipestbeleid kan PAD ingezet worden als klasseninterventie.

Incidenten zoals ongepast gedrag, intimidatie en agressie kunnen middels deze werkwijze deels worden voorkomen. Tijdig signaleren, het gesprek aangaan met elkaar en gepast c.q. adequaat optreden is hierin cruciaal. Dit geldt ook voor het bestrijden van pestgedrag. Vanuit de schoolvisie op sociale veiligheid kunnen onze leerlingen alleen tot leren komen binnen een goed pedagogisch klimaat.

¹ Oordeel Commissie Anti-pestprogramma's 2014

2. Het Anti- Pestprotocol (protocol sociale veiligheid)

De Methode PAD wordt ingezet als klasseninterventie binnen het antipestbeleid. De methode biedt docenten handvatten om met het PAD-leerplan op professionele wijze te werken aan de sociale en emotionele competenties van leerlingen. PAD is in die zin een preventief programma. Deze preventie draagt bij aan een sociaal veilige omgeving. Dit protocol is voor zowel leerlingen, als leerkrachten en ouders/ verzorgers.

De definitie van pesten zoals deze omschreven is in het nationaal pestprotocol luidt als volgt:

“Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (langer) in staat is/ zijn zichzelf te verdedigen. “

Het pestprotocol heeft als doel dat alle leerlingen zich bij ons op school prettig en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wij noemen dit protocol dan ook het protocol sociale veiligheid. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid met plezier naar school te gaan. We doen dat door regels en afspraken met elkaar te maken, dit is onderdeel van het PAD-programma. Deze regels en afspraken zijn zichtbaar voor leerlingen en volwassenen. Als er zich ongewenste situaties voordoen kunnen we elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

2.1. De Vijfkamp preventief en curatief

Het programma PAD is preventief van aard. Het PAD-leerplan (programma voor alternatieve denk strategieën) is een programma met behulp waarvan leerkrachten en begeleiders kinderen kunnen stimuleren en begeleiden bij het emotionele bewustwordingsproces en het ontwikkelen van zelfcontrole. Bovendien wordt aan kinderen strategieën aangereikt waarmee het sociale probleemsituaties kan oplossen.² (zorgt voor een sociaal en moreel klimaat in een school dat preventief werkt ten aanzien van antisociaal gedrag, zoals pesten en buitensluiten). Het leerplan bestaat uit ruim 140 lessen. Deze lessen hebben altijd een relatie met de volgende vier pijlers:

* Zelfbeeld

In de PAD-visie is elk kind uniek. De leerkracht en de klasgenootjes zijn die dag alert op de positieve kwaliteiten van het “PAD-kind” en vertalen dit in complimenten naar hem of haar. Het kind wordt ook gestimuleerd zichzelf te complimenteren.

* Zelfcontrole

Sommige kinderen komen in de problemen doordat ze impulsief reageren. Dat impulsieve gedrag kan zich uiten in bijvoorbeeld eerst iemand slaan en pas achteraf bedenken dat men beter wat anders had kunnen doen. Doormiddel van het ‘schildpad-verhaal’ leren kinderen dat er in probleemsituaties een ‘nadenkmoment’ is. Met kinderen wordt besproken hoe je met heftige emoties om kunt gaan.

² Seminarium voor orthopedagogiek nascholing PAD-leerplan Reader

* Emoties

In PAD ligt veel nadruk om het inschatten van de eigen emoties en die van de ander. Kinderen leren dat emoties belangrijke signalen zijn, die ze niet moeten negeren, omdat ze helpend zijn om grip te krijgen op de situatie. Kinderen leren dat gedrag en emoties bij elkaar horen, maar wel twee verschillende dingen zijn. Het is prima om je boos te voelen, maar de manier waarop je dit uit, moet je goed overdenken.

* Probleem oplossen

Het zal voor kinderen steeds duidelijker worden dat zij meer en meer zelf verantwoordelijk gaan worden voor keuzes die ze zelf maken als zich een probleem voordoet. In deze laatste pijler van het leerplan wordt uitgebreid ingegaan op de gedragsalternatieven bij een probleem en op de mogelijke gevolgen van je keuze.³

De lessen duren 30 á 40 minuten en ze worden door de leerkracht gegeven. Leerkrachten bieden ten minste 1 keer per week een les uit de methode aan. Deze lessen worden gegeven in alle groepen van de school.

Voor de bovenbouw van de Vijfkamp is er een lessencyclus PAD ontwikkeld: W-A-K; Wegkruipen – Aan pakken – Knokken. Tijdens de zeven lessen (die niet allemaal in één les behandeld kunnen en hoeven te worden) leren de kinderen dat er verschillende manieren zijn om met een frustrerende situatie om te gaan. Kinderen leren dat deze manieren grofweg in te delen zijn in drie typen: Wegkruipen – Aanpakken – Knokken. Kinderen leren wat de consequenties zijn van deze manieren van aanpakken.

De kinderen maken kennis met het GGG-schema. (Gebeurtenis – Gevoel - Gedrag) Ze leren dat een gebeurtenis een gevoel kan oproepen en dat gevoel kan ervoor zorgen dat je op een bepaalde manier reageert. Ze leren op deze manier hun denkproces te ordenen. Ze gaan ervaren welke voorkeurstijl zij hebben om te reageren in frustrerende situaties. Na verloop van tijd ontdekken ze in welke situaties zij vooral moeite hebben om op een handige manier te reageren.

Tot slot leren kinderen (met hulp van de leerkracht) de probleemsituatie om te zetten in een hulpvraag en een actieplan. Ze leren reflecteren op hun actieplan.

Leerkrachten bieden ten minste 1 keer per week een les uit de methode aan. Deze lessen worden gegeven in de onderbouw, de middenbouw en de bovenbouw (W.A.K.) De intentie is om de lessen zoveel mogelijk te koppelen aan de realiteit en de gebeurtenissen van de dag. Problemen voortkomend uit pesten proberen we zoveel mogelijk zelf op te lossen, maar indien nodig kan externe hulp vanuit WIJeindhoven (laagdrempelig gezien het inloopsprek uur op school) of zware ondersteuning worden ingezet. Ook de inzet van de wijkagent is een optie.

³ <https://www.schoolveiligheid.nl> > po/vo > programma > pad programma

2.2. Regels en Afspraken

Op SBO De Vijfkamp zetten we de Gouden Weken⁴ in om een goede basis voor een fijne werkbare sfeer te leggen. Tijdens de eerste weken van het schooljaar wordt gewerkt aan het fundament voor een goed pedagogisch klimaat. De leerlingen verkennen elkaar, de leerkracht en de regels. Samen met de leerkracht bespreken de leerlingen hoe ze met elkaar omgaan in de klas. Hieruit ontstaan groepsregels, die zichtbaar in de klas hangen.

Daarnaast zijn de schoolregels zichtbaar in de gangen en in alle klassen. Deze regels zijn geënt op de doelen en regels vanuit PAD.

2.3. De Vijfkamp en interventies

Wanneer er wordt gepest, moet er worden opgetreden. Wij maken onderscheid tussen plagen en pesten en komen in actie wanneer er gepest wordt.

⁴ Bijleveld, B., de Gouden Weken

3. Plagen of pesten?

Plagen gebeurt meestal tussen gelijkwaardige of even sterke partners en gebeurt naar beide kanten. Er is geen plager en geplaagde, de kinderen plagen elkaar. Beide partijen zien plagen vaak als een spelletje, een lolletje. De bedoelingen van een kind dat plaagt zijn niet slecht, al kan plagen soms best even pijn doen. Plagen komt af en toe voor.

Bij pesten daarentegen is er sprake van een ongelijke machtsverhouding. De pester heeft macht over het kind dat gepest wordt. De pester heeft bewust, dan wel onbewust de bedoeling om zijn 'slachtoffer' te kwetsen.

Onder pesten wordt verstaan: het langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is zichzelf te verdedigen.

Pesten kan vele vormen aannemen, zoals: naroeven, uitschelden, belachelijk maken. Soms ook worden kinderen vernederd of worden geslagen, geschopt, geknepen. Pesten kan echter ook een passieve vorm aannemen, waarbij het kind bijvoorbeeld wordt buitengesloten en genegeerd. Pesten gebeurt vaak, soms dagelijks.⁵ Dit kan net zo pijnlijk zijn als schelden of slaan. De gepeste leerling voelt zich vaak eenzaam, verdrietig en bang. Pesten kan zelfs lichamelijke en psychische klachten veroorzaken.

1. Wat is plagen?	Wat is pesten?
<p>Plagen</p> <ul style="list-style-type: none"> o is onschuldig. o is maar tijdelijk. o gebeurt tussen gelijken. o is te verdragen. o is vaak één tegen één. o doet iedereen wel eens. 	<p>Pesten</p> <ul style="list-style-type: none"> o is doelbewust en gepland. o is systematisch en langdurig. o gebeurt met een duidelijk machtsverschil. o gebeurt met het doel om te kwetsen. o is vaak een groep tegen één. o gebeurt vaak door dezelfde kinderen. <i>Ruzie maken, mag dat ?</i>

Ook anderen in de omgeving van de pester of de gepeste, zoals ouders, leerkrachten en de rest van de groep/ klas spelen een grote rol in het pestgedrag. Vaak laten zij het pesten gebeuren, grijpen niet in, waardoor zij zowel de pester als de gepeste het idee geven dat deze situatie heel normaal is. Dat de pester het recht heeft om te pesten en dat de gepeste het maar moet ondergaan. Hierdoor ontstaat bij gepesten vaak het gevoel dat het hun eigen schuld is.

We beseffen dat het lijntje tussen plagen en pesten gevoelsmatig 'dun' kan zijn, in die zin dat het kind dat geplaagd wordt, het plagen als pesten kan ervaren. Eveneens kan een 'pester' het gevoel hebben dat hij plaagt. Als leerlingen signalen afgeven dat ze gepest worden, dan nemen we deze signalen serieus en gaan we hierover in gesprek.

⁵ Vos- van der Hoeven, de,T., - mei 2001: Wanneer plagen pesten wordt.

3.1. Actie

Als pestgedrag eenmaal voorkomt op school is het van belang om zo snel mogelijk in te grijpen. Mogelijk wordt pestgedrag (ongewenst gedrag) gesignaleerd binnen – of buiten de klas en kunnen stappen zoals omschreven in het stappenplan (on)gewenst gedrag uitgevoerd worden. Het is van belang om bij signalen van pesten, de peestsituatie zo goed mogelijk in kaart te brengen. Wat is de gebeurtenis?, wat doet de pester, wat ervaart de gepeste leerling?, hoe reageert de omgeving? (de leerlingen die erbij zijn)? En wat zijn de consequenties? Ieder incident of signaal kan aanleiding voor de leerkracht zijn om actie te ondernemen.

Als pestgedrag niet zichtbaar is, kunnen signalen worden afgegeven door leerlingen, door leerkrachten, maar ook door hun ouders. Ouders zien hun kinderen wanneer zij niet op school zijn en kunnen dan signalen oppikken. Het kan voorkomen dat pestgedrag onderweg naar huis voorkomt en dat kinderen ouders hierover vertellen. Ook kunnen kinderen thuis vertellen wat hen op school is overkomen. Pesten kan verder gaan dan alleen pesten op school. Ook op straat, de clubjes en op het internet (Facebook, Whatsapp, Instagram) kan gepest worden. Wanneer ouders zich hierover zorgen maken, kunnen zij dit aangeven bij de leerkracht. Dit signaal kan een ouder ook afgeven als het niet over zijn of haar kind gaat.

4. Vijfsporenaanpak

Het waarborgen van een veilig leerklimaat in school vereist het inzetten van de lesmethode PAD en het stappenplan (on)gewenst gedrag. Leidt deze preventieve en deels ook curatieve aanpak niet tot het gewenste resultaat, dan volgt de 'Vijfsporenaanpak'. Dit is een aanpak die van toepassing is op alle leeftijden en alle klassen. Deze aanpak is gericht op verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school, en is verdeeld in 5 stappen. Het stappenplan wordt in geval van pesten volledig uitgevoerd. De leerkracht kan echter in overleg met het kind, de ouders en/of directeur beslissen dat de aanpak succesvol is, waardoor hier niet noodzakelijk is alle stappen van de vijfsporen aanpak te doorlopen.

Vijfsporenaanpak

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.
2. Steun bieden aan het kind dat pest.
3. De ouders van het gepeste en pestende kind informeren en steunen.
4. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.
5. De verantwoordelijkheid van de school: consequenties

STAP 1 Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

Leerlingen lossen een ruzie/pesterij zelf (en samen) op. In de gehele school hanteren wij de volgende regel als een kind iets ervaart wat hij niet wil;

1. "Stop, hou op, dit wil ik niet"
2. "Stop, hou op, dit wil ik niet, anders ga ik naar de juf/meester"
3. "Stop, hou op, ik ga nu naar de juf/meester!"

De allerjongsten kunnen het 'PAD-gebaar' maken als ze in de problemen komen. Ze kunnen hun impulsen controleren door tegen zichzelf te zeggen:

- "Even stoppen" armen over elkaar ('PAD-gebaar')
- Een paar keer diep ademhalen
- Tegen jezelf zeggen: rustig maar.

Als de leerkracht ziet dat het kind 'PAD' kan ze met het kind praten over wat er is gebeurd, hoe hij / zij zich voelt. Samen kunnen ze praten over een oplossing.

Voor de overige leerlingen geldt, dat als het zelfstandig oplossen niet lukt (de "Stop houd op regel" werkt niet), ze hulp kunnen vragen aan de leerkracht. De leerkracht gaat met één of beide leerlingen in gesprek. Indien leerlingen te boos zijn om met elkaar te praten, worden zij even uit elkaar gehaald om tot rust te komen. Vervolgens gaat de leerkracht met beide partijen in gesprek en wordt er naar elkaar geluisterd. Excuses worden uitgesproken in het bijzijn van de leerkracht.

Het probleem kan aan de hand van de volgende 5 stappen worden besproken:

A: Stop, word rustig

B.: Wat is het probleem?

C: Wat kan ik doen?

D: Probeer het maar

E: Ging het goed?

STAP 2 Steun bieden aan het kind dat pest.

Ook de leerling die een probleem veroorzaakt of pest heeft onze steun nodig. Dit betekent, ook luisteren naar zijn kant van het verhaal. Stap 1 en 2 lopen hier wat door elkaar, omdat een gesprek ook met beide leerlingen tegelijk kan. Het is van belang om uit te leggen wat pesten voor een ander betekent. (mogelijk kan worden ingegaan op het verschil tussen plagen en pesten. Check of de regels en afspraken voor hem helder zijn. Wat heeft hij nog nodig om zich hieraan te houden? Daarna met het kind bespreken wat hij nodig heeft om zijn plan ten uitvoer te brengen en wat er mogelijk nodig is om zijn relatie met anderen te verbeteren. Hierna worden afspraken gemaakt hoe één en ander gevolgd en gemonitord wordt.

Bij herhaling van ruzie of pesterijen volgen er sancties die in een gesprek met de leerling worden besproken. Hiermee houden leerlingen zelf verantwoordelijkheid over de situatie en de eventuele sancties. Om ongewenst gedrag naar gewenst gedrag om te buigen, kan een leerkracht complimenten geven voor gewenst gedrag, of gebruik maken van bijvoorbeeld beloningskaarten. Als een leerling zijn (pest) gedrag na de 3^e keer niet aanpast, volgen er sancties, zoals: zitten op de nadenkplek, een time-out uit de klas (leeftijdsadequaat), tijdelijk met werk naar een andere klas. *Dit is stap 4 van het protocol (on)gewenst gedrag.*

Is er geen sprake van een gedragsaanpassing dan werkt de leerling een dagdeel in een andere klas, of bij de 'achterwacht', of directie. Hij krijgt dan werk mee dat hij zelfstandig kan maken. De ouders worden geïnformeerd. *Dit is stap 5 in het protocol (on)gewenst gedrag.* Er volgt na schooltijd een gesprek met ouders, leerkracht, leerling en directie. In dit gesprek worden bindende afspraken gemaakt om het pestgedrag aan te pakken.

STAP 3 De ouders van het gepeste en pestende kind informeren en steunen.

Ouders (zowel die van de gepeste leerling als degene die gepest heeft) worden geïnformeerd als pestgedrag consequenties heeft gehad, zoals hierboven beschreven. Er is steun voor beide ouders. De school informeert de ouders over het stappenplan (on)gewenst gedrag en het protocol sociale veiligheid. Indien nodig kunnen beide ouders betrokken worden bij de vervolgstappen. Er kan overleg gepleegd worden over manieren om het pestprobleem aan te pakken. Zo nodig kunnen ouders worden doorverwezen naar deskundige hulp.

STAP 4 De middengroep betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

Het is van belang ook de andere kinderen te betrekken bij de oplossing van het pesten. Het pesten heeft ook voor de groep gevolgen, omdat het mogelijk de sfeer in de klas beïnvloed. Dit betekent dat je met de kinderen uit je groep praat over pesten en hun eigen rol daarin. Overleg met de kinderen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin. Het beste is om samen met kinderen te werken aan een oplossing waaraan ze zelf actief bijdragen.⁶ Bij herhaling van pesterijen of ruzies wordt er op een breder vlak in de klas aandacht besteed aan een vergelijkbare situatie. In deze stap kan een keuze gemaakt worden tussen een confronterende en niet-confronterende methode: niet confronterend (no blame) bij onderhuids pesten: in algemene zin wordt gesproken over onderwerpen als mensenrechten, kindermishandeling, oorlog en vrede. Een confronterende manier moet worden gekozen als kinderen openlijk worden gepest, fysiek of mentaal. Hierbij wordt in een klassengesprek gesproken over pesten en worden er samen regels afgesproken waar iedereen zich aan houdt. De leerkracht informeert bij deze stap de directie en de ouders worden opgeroepen voor een gesprek.

STAP 5: De verantwoordelijkheid van de school: consequenties

De Vijfkamp streeft ernaar een school te zijn waar leerlingen zich veilig voelen en waar ze plezier kunnen beleven. Er is geen ruimte voor pesten. Om pestgedrag tegen te gaan kan preventief worden gehandeld. Als er sprake is van pesten kan een groeps- of individuele interventie plaats vinden om het pestgedrag te stoppen. Vanaf het eerste pestincident wordt een aantekening gemaakt in het digitale leerlingvolgsysteem. Dit wordt bij de zogenoemde pester gedaan, maar ook bij de leerling die gepest wordt. Indien dit geen effect heeft worden er maatregelen getroffen.

Zoals eerder aan de orde gebracht, wordt er een gesprek gevoerd met de pesters, slachtoffers en ouders. Er wordt geprobeerd om binnen de school het probleem op te lossen. Houdt dit probleem aan, dan wordt samen met ouders, leerkracht, intern begeleider en directeur geprobeerd om alsnog tot een oplossing te komen. Mocht ook dit geen effect hebben dan kan de directeur overgaan tot een passende straf, schorsing en/of verwijdering van de leerling. Dit besluit wordt genomen in overleg met het schoolbestuur (SALTO). Wanneer dit aan de orde is, wordt het volledige pestincident opgenomen in de incidentenregistratie dat de school bijhoudt.

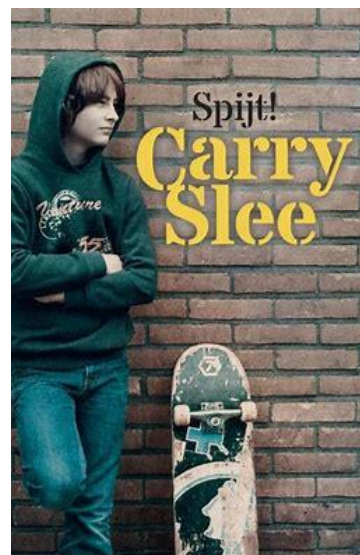
⁶ Werkmodel / de vijfsporenaanpak

5. Maatregelen

Passende straf

In overleg met leerkracht en ouders wordt gekeken naar een passende straf waarmee de pestende leerling zich op een andere manier bewust wordt van dat zijn gedrag niet acceptabel is. Ook heeft de straf als doel om de leerling te laten inzien wat zijn gedrag voor gevolgen heeft. Vormen van straffen waar aan gedacht kan worden zijn:

- Een werkstuk maken over pesten en de gevolgen.
- Een spreekbeurt houden over pesten in verschillende groepen.
- Een interview afnemen bij een pedagogisch hulpverlener over haar kennis op het gebied van pesten en de gevolgen.
- Een boek lezen over pesten (bv Spijt van Carry Slee) en daar een spreekbeurt over houden in verschillende groepen.

De opdracht van de straf voert de leerling thuis uit en spreekt met de leerkracht af wanneer het af is. Als het de leerling niet lukt om deze straf uit te voeren, wordt weer contact opgenomen met de ouders voor een gesprek met directie en wordt mogelijk over gegaan op een time-out/schorsing. Vanaf hier neemt de directie/bestuur het over van de leerkracht.

Time-out/ schorsing

Een time-out wordt uitgevoerd worden zonder tussenkomst van het schoolbestuur (SALTO). De directeur kan dit besluit nemen. Soms is het om letterlijk even af te koelen en soms is het om duidelijk te maken aan de leerling dat deze echt over een grens is gegaan en dat hij/zij daarom even niet gewenst is in de groep (ook om de gepeste leerling te ontzien).

Een schorsing is van tijdelijke aard, de duur van de schorsing hangt af van de ernst van de situatie. Dit besluit wordt genomen in overleg met het schoolbestuur (SALTO). Mocht het gedrag daarna zich weer voordoen, dan wordt de leerling verwijderd.

Verwijdering

Verwijdering is permanent. De leerling keert dan niet terug naar de school. De school moet voor de leerling die wordt verwijderd, een andere school hebben gevonden. Tot die tijd blijft de school verantwoordelijk voor de leerling. Ook dit besluit wordt genomen in overleg met het schoolbestuur (SALTO).

Het belang van vangnetten

Zelfs al doe je als school een krachtige poging om het pesten tegen te gaan, dan nog kan het pesten de kop op steken. In dat geval kan het slachtoffer altijd bij de leerkracht of intern schoolcontactpersoon aankloppen voor hulp.

- Intern schoolcontactpersonen: Coen van den Elsen en Wendy de Vries.
- Klachtencommissie en klachtenprocedure wordt ingesteld door het bevoegd gezag van de school. Adres staat in de schoolgids, de procedure staat vermeld.

6. Tips

Begeleiding van de leerling die pest (pester)

- Praten; zoeken naar de reden van het ruziemaken/pesten.
- De leerling proberen bewust te maken van zijn/haar gedrag en de gevolgen hiervan voor anderen benoemen. Samen afspraken maken over het juiste gedrag; deze wekelijks controleren.
- Excuses aan laten bieden.
- Leerlingen leren niet meteen kwaad te worden, zichzelf leren beheersen door middel van bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.
- Ouders worden geïnformeerd/erbij betrokken en ingeschakeld om hun kind te ondersteunen.
- Indien pestgedrag aanhoudt en voorgenoemde punten niet lijken te helpen: deskundige hulp inschakelen; schoolarts, GGD, WIJjeindhoven, leerling korte tijd schorsen of in andere groep plaatsen.

Begeleiding van de leerling die gepest wordt (slachtoffer)

- Goed luisteren naar de leerling; laten weten dat de leerling bij jou terecht kan.
- Vragen stellen; hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Laat een leerling merken dat zijn of haar reactie van belang is: hoe constructiever je reageert, hoe meer effect er bereikt wordt bij de dader.
- Sterke kanten van leerling benadrukken.
- Contact onderhouden met ouders van gepeste kind.
- Aanmelden voor een sociale vaardigheidstraining of een Faalangst Reductie Training. Hierdoor kan het kind weerbaarder worden.
- Indien dit nodig is kan er professionele hulp worden ingeschakeld.

Ouders van het kind dat pest (pester)

- Probeer achter de oorzaak te komen, neem het probleem serieus. Blijf in gesprek met uw kind en de school.
- Corrigeer ongewenst gedrag, benoem goed gedrag van uw kind.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Meld uw kind aan voor een sociale vaardigheidstraining.

Ouders van het kind dat gepest wordt (slachtoffer)

- Neem het probleem van uw kind serieus, probeer achter de oorzaak te komen.
- Blijf in gesprek met uw kind, houd communicatie met uw kind open.
- Bespreek pesten meteen met de leerkracht.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleren van uw kind, complimenteren; vergroten van het zelfrespect en zelfvertrouwen.
- Stimuleer uw kind om een sport te beoefenen. Hierdoor kan het kind bouwen aan zijn zelfvertrouwen.

7. Protocol (on)gewenst gedrag

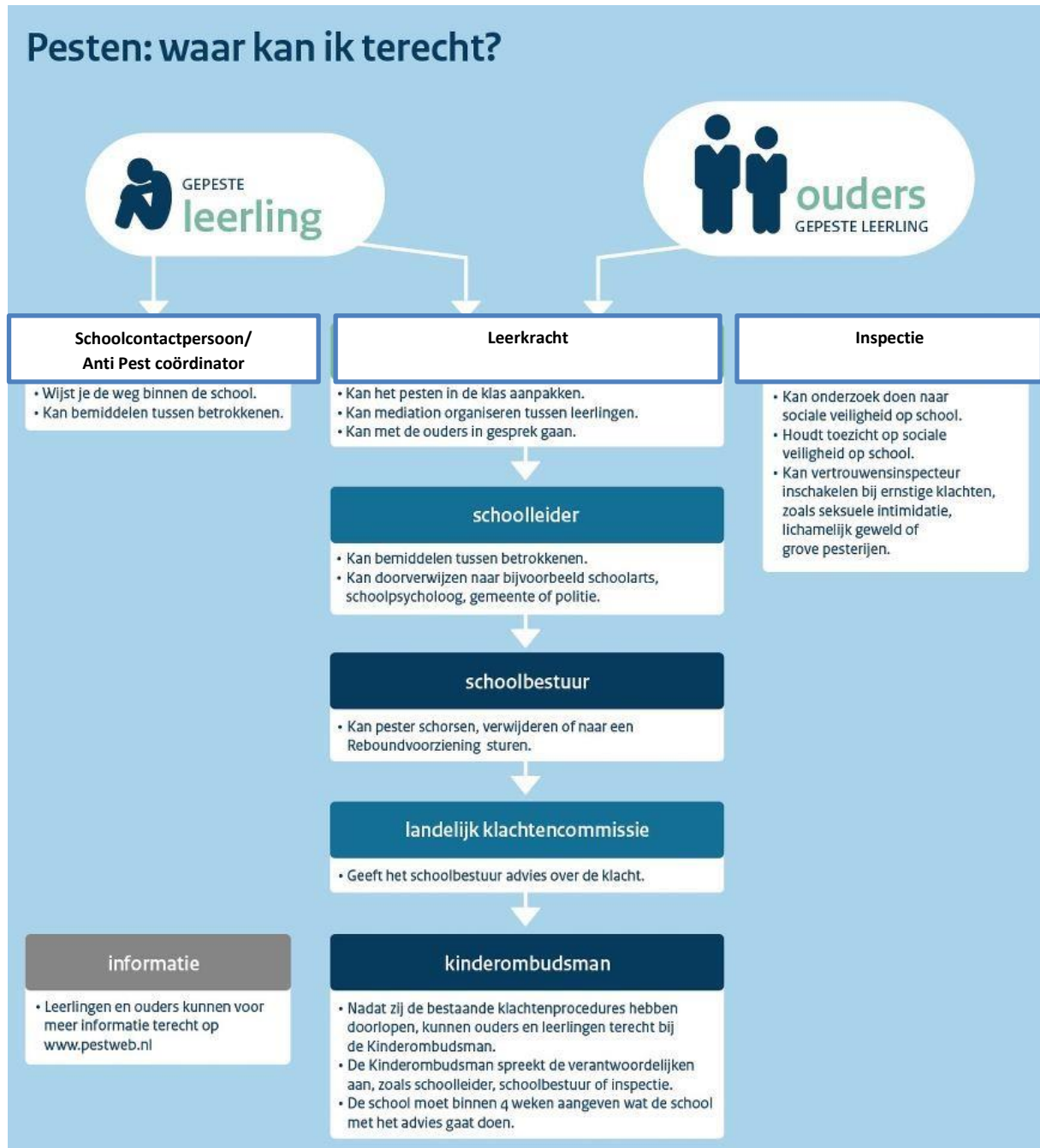
Het protocol inclusief stappenplan (on) gewenst gedrag is onderdeel van het protocol sociale veiligheid. Hierin wordt beschreven wat wij onder grensoverschrijdend gedrag verstaan en hoe wij hier als school mee omgaan.

8. Links en tips

www.pestweb.nl, Tips voor kinderen, ouders en leerkrachten

www.stoppestennu.nl, Tips en voorlichting over pesten voor ouders en leerkrachten

9. Bijlage 1: Pesten: Waar kan ik terecht?

10. Bijlage 2: De huisregels/ schoolafspraken

Zeg ik:
hou dan op!

We praten met elkaar
als er iets is.

gaat de bel...

dan stopt het spel

We helpen elkaar

Wij luisteren

naar elkaar!

We spelen samen

wie rent hier binnen.

moet opnieuw beginnen!

Wij zijn zuinig...

op elkaars spellen!

in de klas en in de hal

Zachtjes praten overal...

We zijn aardig voor elkaar

11. Bijlage 3: Werkmodel/ vijfsporenaanpak SBO De Vijfkamp

Spoor 1	<p>Steun bieden aan het gepeste kind:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Neem het kind serieus * Luisteren naar wat er is gebeurd * Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen (stappen A t/m E pestprotocol) * Samen met het kind werken aan die oplossingen en checken hoe het gegaan is * Afspraken maken voor vervolgesprekken * Eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijv. een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining) <p><i>Kinderen kunnen ook situaties uittekenen. Denk ook aan rollenspelen etc. Er zijn meerdere manieren om dingen helder te maken. Waken voor praatcultuur. Verhaal vertellen. Film met bepaald doel.</i></p>
Spoor 2	<p>Steun bieden aan kind wat pest:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Neem het kind serieus * Luisteren naar zijn kant van het verhaal * Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent * Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij gaat doen om hem te helpen * Zijn de regels en afspraken binnen de school helder? * Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren (Stappen C. t.m. E pestprotocol) * Grenzen stellen en die consequent handhaven. * Het kind helpen zich aan de afspraken te houden * Zorgen voor vervolgesprekken <p><i>Kinderen kunnen ook situaties uittekenen.</i></p>
Spoor 3	<p>Steun bieden aan de ouders van het gepeste kind en de ouders van het kind dat pest:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Neem de ouders serieus * Ouders informeren over de aanpak van (on)gewenst gedrag en de werkwijze van het pestprotocol * Ouders informeren over peestsituaties en de consequenties * Ouders mee laten denken over de aanpak en oplossing van het pestprobleem * Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp
Spoor 4	<p>De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun bewust maken van hun eigen rol daarin * Overleg met de kinderen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin * Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waaraan ze zelf actief bijdragen <p><i>Rollenspelen Complimenten maken / activiteiten, waardoor je zaken kunt ombuigen. Omdenken.</i></p>
Spoor 5	<p>Als school de verantwoordelijkheid nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> * We accepteren niet dat er gepest wordt. Het pestprotocol getuigt van deze stellingname * Iedereen binnen de school is bekend met het pestprotocol en daaruit voortvloeiende werkwijze. * Pesten in de eigen groep wordt herkend en aangepakt.

We willen gewenst gedrag, en bekrachtig dit gewenst gedrag.

Bij pesten grijp je soms direct in, of een waarschuwing.
Bij fysiek gedrag of schelden is het klaar.
Soms is het ook een kwestie van aanvoelen.